

Nasha Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 nové. Izvan carovine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 nové.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga svo pokvari.“ *Nar. Post*

Oglasi se prima u poštarnoj cieni. Pisma neka se šalju platjenc poštarina.

Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odlpravnništvo nalaze se *Via Nuova N.º 4 pinto 1.*

Godina V.

U Trstu 1. Septembra 1874.

Broj 17.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. kolovoza.

Novostih u Austriji neima nikakvih, a neće jih ni biti dokle se car nevrati sa svojega puta u Česku, kamo će natjedan. Onda će stopram centralistom il odlagnuti, il pritešćati, kako se već budu obistinile njihove bojazni, il izpunile njihove nade, pa prema tomu će početi teći po novinah i razne novosti. Ako se što Čehom podieli, centralisti će vikati i prijetiti; ako ne podieli, hoće Čeha još i gore izsmiehavati i ružiti.

Vole, da će se carevinsko vieće otvoriti negdje mjesecem studonoga, komu da će biti predana i nekakva zakonska osnova glede ženitbe.

Serranovu vladu u Španjolskoj su priznalo sve evropske države osim jedine Rusije. Zato je na Rusiju velika vika u novinah, što se nije u tom poslu i ona pokorila svemogućstvu Bismarkovu. To je Bismarku muka, Evropi čudo, a Rusiji čast; ne što nije priznala Serrana, nego što je očevala svoje dostojanstvo. Sad Serrano hoće odmah, da se okoristi svojim novim položajem, pak so čuje, da išće, tko da mu uzajmi novacah. Ali neka nitko nemisl, da je tim svršen državljanski rat, što dieli Španjolsku u dva tabora, da neznáš, koji je od njih veći ni zakonitiji. Rusiji kao da se čine oba jednako nezakonita.

Predsjednik franceske republike, marsal Mac-Mahon, putuje po Franceskoj, da vidi, na kakvih noguh stoji; al kako voli, nezuamo čemu više, nego li republiki, to putovanje kao da ga neće ni najmanje razveseliti.

U Italiji imaju još jednako dosta brige sa nemirnaeš, naima u Siciliji, kamo da misle poslati, ako već nisu, kraljevskog povjerenika i nešto vojske.

Turci da grade tvrđjave i šalju vojsku na granicu srbsku i crnogorsku, a u Bugarskoj razvijaju još i veću silu. Jedni vele, da proti Srbiji i sadašnjem srbskomu knezu, a drugi da proti samim Turkom, jer da sadašnji Sultan kani ukinuti dosadanji turski zakon o prestolonasljedstvu, pak da se boji turskih starovjeracah.

Nekoliko načinah, kako se pomogne blažćetu kad se je nadulo.

(Kome)

7. Dobro djeluje u takovoj nesreći i smrdljiv sir, što se ima maršetu naturali čak u ždrielo, jer mu se s njega ogadi i uzdigne izpubuvanje; a da mu bude gubica za odlazak vjetrovah otvorenu, treba mu uložiti medju laloke okruglo drvo kao kad se konj žvali.

8. Veoma dobar liek je vapnena (krečna) voda. Ona se ovako pravi: Uzmi komad vapna koliko je kokošje jajce, baci ga u vatru, da se jako usija, pak ga ovako usijana stuci, u 1/2 mjerice vode dobro razmuti i odmah marvinćetu u grlo saspi. Odlanuti će mu odmah.

9. Napokon, mnogo vriedi u takovoj nesreći i pokvareni duhan. Metni ga u bocu ili lonac, opari ga jakom rakijom, te to dobro začepi ili zavoži i ostavi koje vrijeme, da stoji. Pošto je rakija od duvana postala jur dosta ugašena t. j. pošto se njegova soka dosta napila, onda je za liek gotova. Kad ti se dakle na maršetu takova bolest ukaže, uzmi komadić evna sapuna, rini marvinćetu u ždrielo i odmah zatim ulij za čašu takove rakije. Za smrdljiv duvan nećeš biti nikad u neprilici, ta dobiješ ga u svakoj trafici (apaltu), a vele, kad so je jednoć marše ovim liekom liećilo, da nikada više ne dobiva te bolesti.

Od nadina u ovacah priobćeje „Težak“ po belćkom gospodarskom dnevniku ovo sredstvo:

„Ovdje upotrebljujem — veli dopisnik — kamfora (kafre) u rakiji raztopljena (Kampfergeist). Za jedno govedče uzimljem dvie velike žlice, a za ovca dvie male žlice, od čega marvinće za 8 - 10 minuta ozdravi.

„Moji čobani (pastiri) nose uvijek ovaj liek u torbici svojoj i upotrebljuju ga uvijek uspješno. Oni se dakako nedrže upravo

žlica, što se od pastira ne može ni zahtievati, nego dadu od prilike — al uvijek liek pomaže.

„Samo neka oboljelo živineće progutne, opasnost je odmah uklonjena. Pastir hiti poslje prvoga bolestnika odmah k drugomu i to kod njih brzo ide.

„Već više godinah nije mi mankala nijedna ova ni janje, i čim se ovaj liek upotriebi, odmah bolesti nestane.

„Ovo sredstvo zaista zaslužuje, da se obnaroduje.“

(*Gosp. List.*)

D o p i s i.

Iz Kastva u kolovožu.

Pak da nije dično zvati se Hrvatom. Rad bih vidjeti narod, koji je svojimi željavi u kratko vrijeme toliko učinio, koliko hrvatski. Ustrojio si je akademiju, koje se razprave jur širom svijeta čitaju; ustrojio svetojeronimsko društvo, koje je glavno našemu seljaku namienjeno; u zivot stupa hrvatska matice, koja ima nastojati o naobrazbi hrvatskoga građanstva. Gradi crkve, podiže spomenike, pomaže udovam svojih spisateljah, nabavlja dragocjene sbirke, i što je najveće, ljetos si otvara najviši hram znanja i umienja, hrvatsko sveučilišće u svojoj sredini u Zagrebu. Sve to čini hrvatski narod iz svoga žepa. Pogledaj samo jednu godinu izišavše brojevo „Obzora.“ Malo ćeš jih naći, gdje nije tiskan cijeli red dobrovoljnih prinesakah sad za jedno sad za drugo. Još se za jedno ne smogne, eno ti već novog poziva u koju dragu plemenitu svrhu, a narod se svakomu odazivlje.

U množini pozivah došao je i onaj za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri.“ Istina, bolje bi bilo taj poziv učiniti negdje, kad nebi bilo drugih pozivah; al kad će to vrijeme doći, kad ne bude takovih pozivah, kad će hrvatski narod svim potriebam zadovoljiti?! A pak: ide vreme nosi breme; istarski su Hrvati u najskrajnoj potrebi. Tko je dao, Bog mu plati, tko nije mogao, mogao čim prije! Bratovšćina se jur dosadašnjim uspjehom nemože nego pobvaliti; a čim je u većih nepovoljnostih poziv došao, tim ide veća slava hrvatsko občinstvo.

Iz „Naše Sloge“, koja je voljno tiskala članove bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ i iz „Obzora“, koji jih je valjda iz „Naše Sloge“ pretiskao, moglo je uvidjeti slavno občinstvo, da bratovšćina svakim danom napreduje. Čast joj je imati u svojih članovih biskupah i svećenikah, viših i nižih činovnikah, seljakah i zauutljivah, mužkih i ženskih glavah. Odazvala joj se hrvatska Istra sa otoci, bielei Zagreb i zlati Prag, a najpae svi gradovi, gdje se hrvatski mladići na rad i na požrtvovnost pripravljaju. U najnovije vrijeme pokazali su svoju plemenitost Lovraneci i Krčani, koji su jednoga člana osnovateljnoga odbora svuda s velikim veseljem pozdravljali i mnogobrojno u bratovšćinu stupali. Slava jim!

Tko je gledao na zanimanje članovah mogao je uvidjeti, da je u bratovšćini još veoma malo seljakah, a ti su, na koje je bratovšćina mnogo računala. Za seljačke sinove je ona, a oči jim valja da su u njoj. Seljakah ima mnogo, i prem je njihov prinos manji, to je množina jih, koja mnogo čini: „mnogo malae jedan velik.“ Nedavno pisao mi je prijatelj, da bi se u samoj Istri med samimi Hrvati moglo svake godine 1500 for. sabrati, kad bi svaki istarski Hrvat samo po novčić dao. Pa kako i nebi? Ta ako ne više, to nas barem 150,000 dušah u Istri ima. Tu netrieha drugo nego nekoliko požrtvovnih ljudi, koji bi po gradieših i selih dobrovoljne prinesko sabirali. To bi najlaglje gg. svećenici i učitelji učinili. Njih narod pozna, njim povjerava, njih će rado i slušati. Radi slabe ljetine dosad nisu mogli učiniti mnogo. Tim će veće moći, kad sabere narod ljetosnje plodove, koji dosad bolje kažu nego sa bili već 60 godinah. Očuvao jih Bog, a narod dao od njih obilno dobrovoljan porez, koji će mu više koristiti nego svi dragi.

Dne 6. o. m. predao je osnovateljni odbor slav. zastupstvu občine kastavske molbu, da dade takav kapital za bratovšćinu. Zastupnici bijahu velikom većinom voljni to učiniti, ali nebiš im baš onda gotova novca u blagajni, odnesli su to na buduću sjednicu. Kako sam čuo od glavah zastupstva, misle dati u tu svrhu za sad najmanje 200 for. Potrebno bi bilo, da se u svakom občinskom

zastupstvu nadje po jedan član, koji bi što takova predložio. Ta ako je komu, to je obični korist, da ima svojih ljudi. Nek nam budu tu primjerom obćine bugarske. Oae pošilju vrlje mladiće na svoje troške u škole, da jih tako s svojimi željevi za se odgoje. Zašto da mi šta tomu slična ne učinimo? Bagari živu u barbarskoj Turskoj, a mi smo u civiliziranoj Austriji!

Osnovateljni odbor bratovštine imao je 19. o. m. sjednicu, u kojoj se je ostanovio dan, kad se ima prva redovita skupščina držati i dogovorio se, koje će osobe predložiti za ravnanje društva, koju za zagovornika. Da Bog rad i uspjeh bratovštine blagoslovi, početi će svoje djelovanje sa „Dodji duše sveti“ i svetđanom misom; a da skupščinarom ljepše vrijeme prodje, bit će na večer i prikladna zabava. Sastojat će iz govora, deklamacijah, pjevanja, tombole i plesa. Gledat će kastaveci u obće skupščinare što na ljepši način dočekati. Učinit će sve moguće, a što nebude moguće, nek nadomjesti dobra volja i iskreno hrvatsko srce!

Sa skupščinom bratovštine hrvatskih ljudi u Istri, stupa hrvatski narod u Istri u svoj preporodjaj. Dodjte braćo sa svih krajevah slavne nam domovine što u većem broju, da taj dan što sjajnije proslavimo.

*U Beču 9. Augusta. *)*

U Moravskoj njemački centralisti hoće držati stranačku skupščinu (Partaitag) u slavenskom „Znajm.“ Usljed njihova programa dužnost njemačke manjine jest ta, da se u Moravskoj njemački duh širi, njemačke učione, prednjačme blagajne (Vorschusswesen) ustroje, prostonarodne novine u njemačkom jeziku izdavaju itd. — sve to zato, da se slavenska zemlja za njemačko, ili da bolje rečeno, za prusko svrhu dohlje.

Na koji način ta stranka misli to nakano politično vrsti oživotvoriti, gdje njemačko pučanstvo (kao u Moravskoj) broji 400,000 prama slavenskomu pučanstvu od 1.600,000, kojega je dakle četiri puta više nego njemačkoga: to se može razumjeti, kad se vidi, da od jedne strane se čini sve ono, što je na korist centralistične stranke, dočim od drugo stranke se je do sada za sjednjenje slavenskih federalistah u Moravskoj malo učinilo. Nu se može reći, da se je od nekoliko vremena u slavenskih političnih krugovih u Moravskoj ipak mnogo učinilo, što cilja na urodbu federalistah.

Što čine Nijemci u Moravskoj i Českoj, na to isto ciljaju i birokratični Talijani u Dalmaciji. Jedni i drugi, akoprem u manjini, hoće da vladaju i na tusto stolice sjednu. — Lapenna dvorski savjetnik u Beču, upravlja na *N. Pr. Pr.* viest u smislu kao da su prigodom izborah za sabor u Dalmaciji prijatelji centralistične stranke izabrani bili.

U svih manjih i većih 16 pokrajinah u Austriji ili Cislajtaniji ustavovjerni Centralisti protive se idejam i zahtiovam doćićnoga samoupravnoga pučanstva. U 17. pokrajini, t. j. u Dalmaciji, zakrijuju i podupiraju iz Beča dalmatinske samoupravne težoje, tamošnje viadi privržene stranke talijanskoga roda, i to zato, jer se na taj način rieč *samouprava* (autonomia) drugčije razumi. U Dalmaciji se ne misli nipošto na upravu, ustrojenu po ugleskom Selfgovernmentu, nego tom besjedom se hoće, da Dalmacija u cislajtanskom savezu ostane, pa da ustraje borba proti njezinu sjednjenju s Hrvatskom.

Mladoslaveni se u Krajnskoj prama drugim Slavenom nahode o ugodnom položaju. Nu da su ponešto oprezni, oni bi mogli sav upliv Niemacah neutralizirati, jer pored onoliko stotinah hiljadah Slovenah u Krajnskoj je jedva 30.000 Niemacah. Ali mladoslaveni kroz svoju ljutu razpru sa staroslaveni prigodom zadnjih izborah za carevinsko vieće su pripomogli, da ustavovjerni Nijemci pobjede, oni naimo imaju u railhratu samo tri zastupnika, a Nijemci 7. Mora se žalošću od federalističke strane također spomenuti, da se je ono malo mladoslavenacah pridružilo Niemcem. Kao što su oni u railhratu, u Prusku školječem Niemcem pripomogli, tako je poslje odgodjena railhrata bila po Dru. Vošnjaku štampana malena knjižica, iz koje se oćito vidi, da njihova sadašnja politika, koja je federalistom ledja okrenula, slavenskomu pučanstvu u Kranjskoj nemože biti od koristi. Odnosno na ovo bit će shodno navesti opazke Sušelkove Reforma: „Slovenci, reć bi, nahode se na razkršću: ili sa sadašnjim centralističnim ustavom, ili s absolutizmom. Nu ustav od godine 1867. je tako osnovan, da on nomškutarškoj stranki većinu osjegurava. Neka se kranjsko pučanstvo, to jest slovenski narod samo pusti namamiti od mladoslavenkih kolovodjah, onda je poniemćenje slovenskoga naroda pitanje vremena i ništa drugo. To je prava istina.“

Već kada tada!

Danas imamo javiti našim čitateljem dvie viesti, od kojih nam je jedna milija od druge.

*) Za posljednji broj stiglo prokasno Ured.

Prva je, da smo ovih danah poslje toliko i toliko godinah čitali u vladinu listu, „Osservatore Triestino“, prvu službenu objavu u našem narodnom hrvatskom jeziku. Druga, da je vlada polag te iznenadne objave predsjedničtvu c. k. školskoga pokrajinskoga savjeta istranskoga dolučila 1200 f. na godinu za štipendije ili podpore ubogim istranskim djakom, koji se uće na državnoj gimnaziji pazinskoj.

Što se tiče prve viesti, valja znati, da se objave i drugi slični oglasi nisu već štampali našim hrvatskim jezikom u službenom listu baš od onoga vremena, odkad je, ako se novaramo, bio proglašen §. XIX., taj temelj tobože i stabar sveobće ravnopravnosti. Tako da je taj glasoviti §. za nas u Istri bio na nekoi način, mjesto slobode, znak i početak pravoga i najstrožega jezičnoga robstva. Nemožemo se dakle nego srdačno naradovati, gdje vidimo, da taj paragraf, barem u vladinu službenom listu, misli postati i za nas ono, što jest našim manje brojnijim susjedom, vratak naima prava i pravice. O tom kao da nas uvjerava i taj pojav, što čitamo u istom listu i razglase javnih dražbah u slovenskom jeziku, gdje jih nismo dosad čitali nego u talijanskom ili njemačkom, i to tako izopačeniim pisanjem hrvatskih i slovenskih imenah raznih zemljišnih komadah ili kusih, da nisu već ni sami posljednici znali, koji su i čiji su ti komadi. A čim su se počeli i ti oglasi službeno pisati u slovenskom jeziku, nadamo se, da će se početi i u hrvatskom ondje, gdje se radi o hrvatskoj muki i o hrvatskom imetku.

Nego, ako nas je razveselio taj svakako znameniti pojav, nije nas razveselila manje i ona vladina naredba glode djačkih podporah; jer vidimo, da vladi stoji na srdu, odgojiti domaću inteligenciju, da joj bude jednom najpouzdanijom pomoćnikom u promicanju našoga napredka i blagostanja. To podpore su namjenjene svoj Istri, ali kao da su prije svoga dobro došle hrvatskim stanovnikom pazinskoga kotara, kojemu je najbliže i najnarednije slati svoju djecu u pazinsku gimnaziju.

Istrani braćo, ovo same vlade, koja proteže svoju ruku, da vam pomogne izobraziti vašu djecu. Okoristite se tom lepom prigodom, pa tko god imaš diete bistra uma i dobra ponašanja, pošlji ga u pazinsku gimnaziju, gdje će ti danas sutra vlada državnimi štipendijami troškove uvažiti, a diete ti postat ponos i dika rodu i domovine.

Dočim ovo na svjetlo iznosimo, nemožemo nego javno pohvaliti visoku vladu pa uvjeriti ju, da će tim putem postajati svaki dan sve to krepći onaj voz, koji u jedno veže narod i državu, jer naš će narod biti siromak i nouk, ali nezahvalan lje nije. I ako je to prvi korak novoga namjestnika, onda mu iskreno čestitamo na dobrom početku. A sad ovo spomenutoga službenoga pisma:

Objava.

Visoko c. k. popečiteljstvo (ministarstvo) bogoslužja i naukah razpisom od 29 pr. mjeseca br. 6617 dalo je na porabu zemaljskomu školskomu savjetničtvu istarskomu za školsku godinu 1874-75 i 1875-76 svotu od tisuće dvjesto (1200) forintov na godinu za pomoć ubogih i valjanih učenikov državnoga gimnazija u Pazinu.

Prepušćeno jest napomenutomu zemaljskomu školskomu savjetničtvu, deliti pomoć u deset mjesečnih obrokah, naznačiti i dolučiti svotu u pojedinih prilikah, te postupati u tom kao zahtiovaju pravila, dana za dozvoljbu i aživanje štipendij.

Oni učeniki državnog gimnazija u Pazinu, koji hoće nložiti molbenice u školskoj godini 1874-75 za napomenute podpomoći, neka im prilozu svjedodbu, da su ubogi i zadnju školsku svjedodbu, te podadu napomenutu molbenicu do 15. mjeseca novembra 1874. putem c. k. gimnazijalnog ravnateljstva u Pazinu ovdje podpisanomu predsjedničtvu.

Predsjedništvo c. k. zemaljskog školskog savjetništva za Istru,

U Trstu, 14. mjeseca augusta 1874.

Obći zbor banke „Slovenije“

bio je 17. t. m. po podno. Po svojem oboćanju donašamo mu ovdje kratko izvješće viećanja i zaključakah.

S početka bilo je zastupanih 1207 akcijah, a na koncu glasovalo jih samo 576 za doplatu 15 % (30 f. na akciju) i 554 proti doplati.

Usljed pročitanih izvješća se vidi, da je iz rezervnoga fonda pošlo od zadnjega obćega sbora ništa manje nego 28,000 f.

G. Zvanut, trgovac iz Trsta, kao prvi govornik razjasnuje žalostno stanje društva, veli da dionice nisu ništa vriedne, mnije da banka naima odele nikakve budućnosti, to to obširno dokazuje. On stavlja prešan predlog, neka se odmah zaključi likvidacija, te izbere likvidarni odbor.

Costa se u načelu slaže sa predgovornikom; ni on nevidi nikakva poručanstva, ipak govori za to, da se doplati 10% na akciju, da tim društvo dobi barem dovoljan rok, da potom poslje tri mjeseca sazove opet obći zbor, koji će kazati, hoće li banka moći živiti, ili neće. Potle će moći također svoj aparat bolje prodati, ako se zaključí kakva fuzija.

Svećenik Čarman govori proti Costi i sklada se s akcionarom Žvanutom. Costa hoće, da opet dalje eksperimentiramo s našim novcem. Prihvat njegovog predloga bio bi samo nov pokušaj.

Dr. Ahačić je sa Žvanutom također jedne misle i posebno tvrdi, da je gubitak akcijah i doplata novoga kapitala lud udarac za uboge akcionare. Ipak bi govornik još bio za doplatu 10%, ako bi se potom izjavilo, da su tim akcije popunama izplaćene.

Predsjednik Debelec neća niti Žvanutovu predlogu, niti Ahačićevu do glasovanja, jer da nisu na dnevnom redu.

Debata je bila do sad slovenska, a sad okrenu njemačka, kad kanonik

Urh počne njemački braniti sadanji odbor, koga misli, da je hotio Dr. Ahačić okriviti. On valja većinom sve grieha na Treunsteina i svu upravu i čita neku spomenicu, što ju je tobože pisao neki urednik banke.

Dr. Ahačić konstatira, da je bilo, kad je predjašnji odbor odstupio, još 135,000 f. imetka. Neki urednik banke se međjutim oglasi, da to nije istina, nego da je bilo u ono vrijeme samo još 85,000 f. Dr. Ahačić protestuje, da se neakcionari miešaju tu u debatu, i još na tako nespođoban način.

Dr. Costa prosi nadalje Akcionare noka budu za njegov predlog.

Predsjednik Debelec govori u tom pogledu proti Costi, jer zahtjeva 15% doplate, a ne samo 10%. On sudi u najboljem slučaju (kad bi svi doplatili), da bi prišlo 70,000 f. u kasu, a od tih se mora odbiti onih 28,000 f., kojih već sad nalma u rezervnom fondu. Ostaje dakle — i to samo u najboljem slučaju — još for. 42,000. „*Ti mi pa nikakva čovjekja moć nemože voditi zavoda napred niti 3 mjeseca.*“ Zato išeo 15% doplate. Na zahtjevanje predsjednikovo direktor Blaschke to potvrđjava i utemeljuje.

Žvanut mnije, uprav Costov predlog i jasno predsjednikovo rieči da su dokazale, da je najpametnije likvidirati i doseći fuziju s kakvom drugom bankom.

Za tim bijaše glasovanje, što smo mu uspjeh na početku napomenuli. Verifikatori protokola bijahu gg. Sovan i Vilhar. Skrutinatori pa za glasovanje su bili gg. Plešo, Žvanut, Hren, Hugo Turk i Jerić.

(Slovenski Narod)

Frantina i Jurina.

Fr. Spominjaš se, Frantino, da smo ono lane il predlano štali va „Našoj Slogi“, kako imaju mastne plaće neki impiegati od Junte i kako njihovi sini dehole štipendije vuku, a naši školani od glada pogibaju?

Ju. Spominjam se da, pak ča?

Fr. Pak mi se baš čudno vidi, kako mi je kumpar Jožina povedal, da su

neki dan zasvimtim neki od njih prosee klatili po Pazinščini, Tinjanščini, Labinjščini, Žminjščini i Boljunščini.

Ju. Ono da nisu prosili za se, nego za baruna Lazarina iz Labinja.

Fr. Ter čujom, da je gosp. barun tako bogat, da bi iz njegovoga zlata najvećega labinjskoga tovara skoval.

Ju. Nisu ti oni prosili ne ni srebra ni zlata, dapače su još pul toga ki krajcar i potrošili.

Fr. Tako ča?

Ju. Da bi kmeti toga njihovoga prijatelja izabrali za svojega reprezentanta va Poreču.

Fr. A su pak kmeti njihove prošnje uslišili.

Ju. A su, ter ča nisi čul, da su na dan izbora va Pazinu imeli tratumnat va nekoj lokandi, pak da su za stolom jedan drugomu govorili: Kl nebi za gospodu glasoval, kad nas ovako lepo štaju i dobro trataju!

Fr. Ma, dragi moj Jurino, da nisu ribe lakome, nobi jih ljudi jili!

Poziv

na prvu redovitu skupščinu Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri.

Hvala ljubiteljem pučkoga napredka, „Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“ ima jur toliko i takovih članovah, da se ne samo neboji za svoj obstanak, nego je dapače sigurna, da će svoj sveti cilj doseći moći.

Javljajuć taj radostni uspjeh svoj p. n. gospodi članovom, pozivljemo jih na prvu redovitu skupščinu „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“, koja će se održavati dne 17. rujna u 10 sati u jutro u prostorijah Narodne Čitaonice u Kastvu.

Tu će se:

1. Pregledati društveni zakon,
2. Izabrati protektor,
3. Izabrati prvi redoviti odbor.

Pred otvaranjem skupščine (oko 9 sati) služit će se svečana misa sa sazivanjom Duha svetoga. Na večer bit će u slavu gostom zabava na korist Bratovščine.

Dobro došli!

U Kastvu dne 19. kolovoza 1874.

Osnovateljni odbor

Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri.

Imenik društvenikah

BRATOVŠČINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Viljom Grossmann učitelj u godišnji prinos f. 1, Franc Letiš glavlar u god. prinos f. 1, Ivan Mandić pomorski kapetan u god. prinos f. 1, Mato Rebolj kapelan u kapital f. 1, Euca Letiš brodovlastnik u kap. f. 1 u god. prinos f. 1, Vincenzo de Terzi posjednik u kap. f. 2, Franc Kaločira postolar u god. prinos f. 1, Moje Letiš stolar u god. prinos f. 1, svi u Lovranu. — Antun Korić brodovlastnik u Iki u god. prinos f. 1, — Frano Milotić trgovac u god. prinos f. 1, Bedini kanonik u kap. f. 5, Ivanušić kanonik u kap. f. 2, svi u Senju. — Juro Lechmor kapelan u Gospiću u god. prinos f. 1. — Frano Volarić kanonik u kap. f. 9 u god. prinos f. 1, Mato Oršić svećenik u kap. f. 4 u god. prinos f. 1, Petar Bozanić kanonik u kap. f. 10 u god. prinos f. 1, Dr. N. N. kanonik u god. prinos f. 1, Antun Santulin svećenik u kap. f. 2, Ivan Brusić u kap. f. 2 u god. prinos f. 1, Mato Volarić kanonik u kap. f. 1, P. Petriš kanonik u kap. f. 5 u god. prinos f. 1, Mato Millović svećenik u kap. f. 1 u god. prinos f. 1, svi u Krku. — Antun Bogović zemaljski zastupnik u Sv. Fuskli u kap. f. 4 u god. prinos f. 1. — Mate Justinić plovac u Miholjcih u kap. f. 1 u god. prinos for. 1. — Jerolim Franki kapelan u kap. f. 1 u god. prinos f. 1, Pere Lesica sudac u god. prinos f. 1, Ive Pundulić kmet u god. prinos nvč. 30, Antun Franki kmet u god. prinos nvč. 30, Nikula Kumbatović kmet u god. prinos nvč. 30, Nikula Joderlinić učitelj u god. prinos f. 1, Nikula Joderlinić kmet u god. prinos nvč. 30, Anton Pavačić kmet u god. prinos f. 1, Jure Lesica u kap. nvč. 20 u god. prinos nvč. 30, Nikula Fabijanić kmet u god. prinos nvč. 30, Nikula Albanese plovac u kap. f. 2 u god. prinos f. 1, svi u Omišlju. — X. u Gorici for. 3. — Sironić Antun plovac u miru u Trvižu for. 2. — Ujčić Matia katchet u kapital for. 5 u godišnji prinos for. 1, Matko Bastian u kap. f. 5 u god. prinos f. 1, Antun Karabaić u kap. f. 5 u god. prinos f. 1, Karlo Kričičak tiskar u god. prinos f. 1, svi u Trstu. — Julio Jerolimić svećenik iz Maloga Lošinja u god. prinos f. 1, — Nikula Turato učitelj u Kukuljanovu u kap. f. 1 u god. prinos f. 1. — Pop Antun Kirinčić učitelj u god. prinos f. 1, Antun Malešić svećenik u god. prinos f. 1, Antun Kirinčić plovac u kap. f. 2, Ivan Justinić svećenik u kap. f. 1 u god. prinos f. 1, Ivan Radić svećenik u kap. f. 1, svi u Dobrinju. — Antun Pisek činovnik u Matuljah u god. prinos f. 1, Mate Kučić kmet u Kučićih u god. prinos nvč. 30. — Jožo Jerala plovac u kap. f. 1 u god. prinos f. 1, Ivan Jerala kmet u god. prinos nvč. 40, oba u Brda. Antun Spinčić trgovac u kap. f. 2 u god. prinos f. 1, Mate Mandić kmet u kap. nvč. 20 u god. prinos nvč. 30, Nikula Dubrović kmet u kap. nvč. 20 u god. prinos nvč. 30, Mate Dernjević kmet u kap. nvč. 50 u god. prinos nvč. 30, svi u Mihotčićih. — Mate Kundić trgovac u kap. f. 1 u god. prinos f. 1, Vinko Dubrović trgovac u kap. nvč. 20 u god. prinos f. 1, oba u Franciēih. — Audre Štanger posednik u god. prinos f. 1, Vjekoslav Kranjec župnik u kap. f. 4 u god. prinos f. 1, N. N. u god. prinos f. 1, svi na Voloskom.

Svota f. 130.20 nvč. — Ukupno sa zadužjom svotom f. 956.40.

Različite viesti.

* Rodjen dan nj. valičanstva, 18. augusta, bio je u svoj Austriji svečano proslavljen.

* Nj. Visost, carević Rudolf, sin i budući nasljednik nj. velič. našega cara, svratio je dne 21. pr. kolovoza 16 godinah, te po obiteljskom običaju austrijskoga dvora postao punoljetnim.

* Njez. Velič. naša carica, nahodi se već od više tjedana u Ingleskoj. Čuje se, da će na povratku it po nju sam car.

* **Barun Pino, plemić Friedenthalski**, primorski namjestnik, bio je ovih dana u Poreču, te prisustvovao sjednicam zemaljskoga sabora istranskoga.

* **Tršćanski sabor** otvorio se dne 29. pr. augusta u 11 sati u jutro. Od 54 zastupnika bilo prisutni samih 30.

* **G. Gnad**, bivši pokrajinski nadzornik srednjih škola u Tirolu, postao je pokrajinskim nadzornikom srednjih škola u Trstu, Istri i Gorici mjesto namjest. savjetnika g. Stimpela, koji ide u mir.

* **Istranski sabor**, koji se otvorio dne 19. pr. augusta, bavi se zakonskim osnovama, što mu jih je izručila e. k. vlada i zemaljski odbor u II. saborskoj sjednici, dne 20. Vladin povjerenik izručio je sljedeće osnove: a) Osnova zakona o uvođenju novih zemljišnih knjigah (libri fondiari) u nekih istranskih obćinah. b) Osnova sporazumljenja u uređenju odnošajah vlade sa glavnicom razterećenja zemljišća istranskoga. U toj istoj sjednici predsjednik javi saboru, da se je nj. velič. previšnjom odlukom 18. junija t. g. udostojilo uzeti na znađe rad sabora od prošle godine, pridržavši si previšnju odluku glede onih saborskih zaključakah, koji nebijahu još u tu svrhu podnešeni. Zatim bijahu izabrani obćini odbori. Na koncu vrstilo se izvješće zemaljskoga odbora (Junte) o njegovu poslovanju od lanjskoga saborovanja do danas. U tom izvješću ima 6 zakonskih osnovah, što jih je izradila Junta i jesu: a) Osnova zakona, kojim se naredjuje, da se nesmije udarati namet za svrhe obćinske, cestarske i pokrajinske na dohodak kućah privremeno oproštenih od poroca stanarine; b) Osnova zakona glede izplate predujmah, pruženih iz pokrajinske blagajne obćinam i drugim skupovom, imajućim na njih pravo. c) Osnova zakona glede uvođenja cestarskih odbora i njihova djelokruga. d) Osnova zakona, kojim se proglašuje rodarstvena naredba glede javnih podržavnih cestah. e) Osnova zakona glede uređivanja i nadživanja cestah i javnih putovah obćinskih i susjednih. f) Osnova zakona glede uvođenja obćinskih odredbinah ili taksah. Te osnove bijahu izručene raznim odborom, da o njih viećaju i podnesu saboru svoje mišljenje.

* **Hrvatski sabor** vieća o sljedećih zakonskih osnovah, što mu jih je predao svatli ban u II. sjednici dne 10. i u III. dne 12. pr. mjeseca. a) Osnova zakona o pućkih školah i o preparandijah za pućko ućiteljstvo u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji; b) Osnova zakona o ustrojenju sudovah prvo molbe u Hrvatskoj i Slavoniji; c) Osnova zakona o razredjenju činovnikah kod tih sudovah. d) Osnova zakona o službenom odnošaju državnih odvjetničtvah i o zastupanju kraljevskoga crara u gradjanskim poslovih. e) Osnova zakona o uvjetnom puštanju kaznenikah. f) Osnova zakona o bankolomu (bankrotu). g) Osnova zakona o promjeni nekih ustanovah kaznenoga postupovnika od 29. srpnja 1853. h) Osnova zakona o porabi tiska u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji. i) Osnova zakona o sastavljanju porotnićkih imenikah za tiskovne sudove. j) Osnova zakona o kaznenom postupanju u poslovih tiskovnih (štoparskih). Te osnove bijahu predane dotičnim odborom, da o njih viećaju, pa stave na dnevni red. U II. sjednici bili su na bana upravljeni nekoji baš važni upiti. Zastupnik Mrazović upita bana, što je sa zakonskom osnovom o preustrojenju političke uprave, a Makanac, je li istina, da se je hrvatska vlada glede te osnove dogovarala sa ugarskom vladom, jer da je to proti nagodbenom zakonu. Na to ban odgovori, da će ta osnova još ovoga zasjedanja biti predana saboru, a hrvatska vlada da se je zbiliya dogovarala o tom sa hrvatskim ministrom prema smislu §. 5. nagodbenoga zakona. Isti Makanac zapita nadalje bana, što će vlada učiniti, da bude po zakonu i Rieka zastupana u hrvatskom saboru. Zastupnik Jakić ga pita, s kojih razlogah nije još izvedeno administrativno spojenje jur razvojaćeno hrvatsko-slavonske Krajine s materom zemljom; a Dr. Rački, što je učinjeno, da se prema zakonu hrvatske vjeruzakonske i naukovne zaklade (fondi) odluče od istoimenih zakladah ugarskih te predaju automnoj upravi hrvatskoj. Ban je obćeao odgovoriti na sva pitanja. Rado šajemo, da se je poravnalo neko nesporazumljenje, što kao da se bilo porodilo izmedju ugarske i hrvatske vlade, pa da sad hrvatski sabor uspješno posluje.

* Sa istarske željeznice doznajemo, da na svoj prugi radi do kakih 4422 radnika. Na nekih mjestih da rade najviše naši ljudi, jer da jih glavari (kapi) vole, jer da su poslušniji, mirniji i marljiviji od drugih. Glavari da imaju po 30—50 radnikah pod sobom.

Djelo da im se plaća toliko po siežnju, n. p. u kamenu po 6 f., a na mekoti 2 f. 50—80 novč. Koncem svakoga mjeseca da se poizmjeri djelo, pa prama tomu da se izručuje glavaru dotični novac, koji onda izplaćuje težake po ono, po što se je s njimi pogodio. Dosada da su se plaćali domaći radnici iliti težaci po 90 novč. do 1 f., strani pako po 1 f. 5—20 novč. na dan, i to zato jer da se oni doma hrane, a ovi ne. To nam se čini čudno, pa i nevjerovatno, jer pravica hoće, da se pita, što je tko uradio, a ne gdje je rućao il večerao. Ako su radnici marljivi, a mjerćini pravćini, onda glavarem da ostane štogodi, a drugać malo il ništa. Poduzetje da nedaje rado nikomu komad željeznice, da ga izradi na svoju ruku i na svoj dobitak il gubitak. Za posljednjeg mjerćenja Fröhlihoivi mjerćini da nisu svagdje na konac mjeru pogodili, pa da je bilo dosta nezadovoljstva s jedne strane med radnici i njihovimi glavari, a s druge med ovimi i vrhovnim poduzetjem. Toga radi da je stupilo na cestu čak navlašno povjerenstvo, pa da su e. k. mjerćini na nekih mjestih opet djelo poizmjerivali. Usljed toga da je poduzetje moralo dodati nekome glavaru na Borutu blizu 300 f., a nekome drugomu kod sv. Petra 120 f. S druge strane čitamo u vladinu listu, da je bilo na onoj željeznici i kojekakvih drugih neprilikah, naimo glede zakupnikah hrane, glede bolnikah, glede baratanja s novćanimi markami itd., al da je vlada svemu pomogla, pa da se sad nije nikomu nićesa bojati. I tako bude.

* **Bogoslovci i novaćenje**. Doznajemo, da se mogu prošnjom na cesara oprostiti novaćenja oni djaci, koji imaju dobre školske svjedoeće, pa žele stupiti u svećenićki stalš, kao naknadno i vojnićke dužnosti oni bogoslovci, koji se jur nalaze u carskoj vojsci.

* **Petrinjska skupšćina** hrvatskoga ućiteljstva tekla je u najboljem redu. Bilo je tu na okupu do 500 ućiteljah, što domaćih hrvatskih, što stranih iz bliza i daleka, a brzajavnih pozdravah sa svih strana bez kraja i konca.

* **U Mariboru** bit će dne 21. i 22. septembra prva obća skupšćina slovensko-štoparskih ućiteljah. Mi jim želimo što bolji uspjeh, kao i to, da pojde na tu skupšćinu što veći broj slovenskih ućiteljah takodjer iz našoga Primorja. Južna željeznica je snižila cijen za 1/3, a „Pristupnice“ se mogu dobiti po 30 novč. kod odbora u Ljutomeru.

* **Ljubljanska biskuplja**, koja broji do 600,000 dušah, da nije ove godine zarodila nego jednoga jedinoga svećenika. I tu će biti do skora na izbor župnikah i župnićkih pomoćnikah!

* **U Velikoj Rećini**, u Ugarskoj, Magjari su dali zatvoriti slovaćki gimnazij i ućiteljšće. Nesretnih Slovakah, a još nesretnijih Magjarah, ako misle, da će na taj način zaustaviti svelomeća kola narodne samosviesi, pa bilo to i kod naše braće Slovakah!

* **Njemaćki pjevaći u Mletih**. Muško pjevaćko družtvo bećko, na broju do 340 osobah, kako se čita, sve odlično bećke gospode, dalo se onomadno na plandavanje u divne Mletke, pa da je tamo u Fenićnu kazališću svojim njemaćkim pjevanjem baš uzhitilo tankoćudne Mletćane. Tu da nije bilo ni kraja ni konca vikanju, s jedne strane živila Austrija i njezin car, a s druge, živila Mletoi, živila Italija i njezin kralj!

* **Hrvatski ministar**, grof Petar Pejaćević, slavio je dne 20. proš. augusta u Rumi pedesetu ljetnicu svojega vienćanja te išno po obićaju u crkvu, pak se duo opet vienćati sa svojom gospodjom. Vienćao jih je onaj isti pop, koji i prije pedeset godinah! Moralo je biti baš liopo, viditi to starco, gdje zdravi i veseli po drugi put piruju.

* **U Darmstadtu u Njemaćkoj** da je neki mnogobrojni tabor radnikah zaključio, da neće da svetkuje narodno njemaćke svetkovine 2. septembra na uspomenu Sedanske bitke, u kojoj se pokojni Napoleon III. morao pokoriti njemaćkoj sili, jer da takove svetkovine neimaju drugih posljedica, nego medjunarodno razdraženje i mržnju, koja naposljedku nikomu više nešodi nego radniku, bio on Niemać il Franceuz.

Dopisnica Uredništva.

G. R. u K. Vaša će se razprava početi štampati u dojdućem broju. — G. M. C. u P. g. I. B. u M. Vaše ćemo dopise uporabiti. G. Iskra J. u Vrbovcu i g. Marija Baćić na Sušaku. Vaše su predplate namirene do konca godine.

Ték Novacah

polag Horse uG Trstu od 1 — 30 Augusta 1874.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (ceklini)	—	5.22	5.22 ^{1/2}	5.22 ^{1/2}	5.22	5.22	5.22	—	5.22 ^{1/2}	5.22 ^{1/2}	5.22 ^{1/2}	5.24	5.24	5.24	—	—
Napolooni	—	8.82	8.82 ^{1/2}	8.82	8.82	8.82	8.82	—	8.82	8.82	8.82	8.82	8.82 ^{1/2}	8.83	—	—
Liro Inglesko	—	11.67	11.67	11.66	11.64	11.66	11.66	—	11.65	11.65	11.65	11.65	11.65	11.65	—	—
Srebro prid (aggio)	—	104.—	103.85	103.85	103.—	103.—	103.85	—	103.85	103.85	104.—	104.—	104.65	104.75	—	—